

УДК 378.091:811.111'373.46]:[37.013.42-051:159.954]
DOI [https://doi.org/10.32782/NPU-VOU.2025.2\(97\).08](https://doi.org/10.32782/NPU-VOU.2025.2(97).08)

Катерина БРОВКО

доктор філософії в галузі педагогіки,
старший викладач кафедри англійської мови та комунікації,
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
<https://orcid.org/0000-0001-8572-9316>

ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЧИННИК АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ СПРЯМОВАНOSTІ СТУДЕНТІВ УНІВЕРСИТЕТУ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У статті висвітлено роль цифрових технологій у формуванні пізнавальної спрямованості студентів університету в процесі вивчення іноземної мови. Зазначено, що цифрові технології, зокрема освітні платформи (Moodle), мультимедійні ресурси, онлайн-інструменти, відіграють важливу роль у створенні інтерактивного освітнього середовища, спрямованого на підвищення мотивації, активізацію пізнавальної діяльності та розвиток мовленнєвих компетентностей здобувачів вищої освіти. Акцентовано увагу на тому, що цифрові технології сприяють індивідуалізації освітнього процесу, інтенсифікації самостійної роботи та розширенню освітніх можливостей, а також забезпечують більш повний контроль знань. Проаналізовано результати наукових досліджень вітчизняних і зарубіжних авторів, які підтверджують ефективність застосування цифрових технологій у навчанні іноземних мов. Доведено, що цифрові освітні середовища створюють передумови для розвитку соціокультурної компетентності здобувачів вищої освіти, усунення мовного бар'єру, посилення мотивації до самовдосконалення та підвищення якості освіти в умовах глобалізації.

Ключові слова: пізнавальна спрямованість, студенти, університети, іноземна мова (ІМ), цифрові технології.

Kateryna BROVKO

DIGITAL TECHNOLOGIES AS A FACTOR OF ACTIVATING STUDENTS' COGNITIVE INTEREST IN THE PROCESS OF STUDYING A FOREIGN LANGUAGE

The article explores the role of digital technologies in shaping university students' cognitive orientation in the context of foreign language learning. It emphasizes that digital tools – particularly educational platforms such as Moodle, multimedia resources, and online applications – play a crucial role in fostering an interactive educational environment. This environment enhances students' motivation, stimulates cognitive engagement, and supports the development of communicative competence. The paper highlights how digital technologies contribute to the individualization of the learning process, intensify independent study, and broaden access to educational resources, while also enabling more effective knowledge assessment. The analysis

of recent research by both domestic and international scholars confirms the pedagogical effectiveness of integrating digital technologies into foreign language instruction. It is argued that digital educational environments create favorable conditions for the development of students' sociocultural competence, reduce language barriers, enhance motivation for self-improvement, and ultimately improve the quality of education in a globalized world.

Key words: cognitive orientation, students, university, foreign language (FL), digital technologies.

У сучасному світі цифрові технології відіграють усе більш важливу роль у процесі навчання, зокрема у формуванні пізнавальної спрямованості студентів університету. Використання цифрових технологій у процесі вивчення іноземної мови відкриває нові можливості для підвищення ефективності освітнього процесу, розвитку творчих здібностей та мотивації здобувачів вищої освіти. Завдяки інтерактивним методам, мультимедійним ресурсам та онлайн-інструментам студенти мають змогу занурюватися в мовне середовище, що сприяє кращому засвоєнню матеріалу та розвитку комунікативних навичок. Дослідження цифрових технологій як чинника активізації пізнавальної спрямованості здобувачів вищої освіти в процесі вивчення іноземної мови в університеті є важливою проблемою в контексті вдосконалення методик викладання, підвищення якості освіти та підготовки конкурентоспроможних фахівців у глобалізованому світі, пріоритетними задачами яких є: успішне просування по кар'єрних сходах; можливість навчатися за кордоном; необмежений доступ до інформації; задоволення власних амбіцій і прагнення до самовдосконалення та саморозвитку; відсутність мовного бар'єру під час подорожей за кордон; можливість насолоджуватися творами мистецтва в оригіналі тощо.

Теоретичною основою дослідження є положення та висновки теорій і концепцій українських та зарубіжних науковців, присвячених різноманітним аспектам проблеми дослідження цифрових технологій як чинника активізації пізнавальної спрямованості студентів університету в процесі вивчення іноземної мови. Зокрема, порушено такі питання, як: пізнавальний інтерес у викладанні іноземної мови

(К. Бровко, М. Камаль (англ. M. Kamal) [10] та ін.; важливість використання цифрових технологій на заняттях з іноземної мови (А. Бадан [8], З. Овчаренко [4], І. Костенко [3], Н. Асабере (англ. N. Asabere) [7], П. Гонсалес-Вера (ісп. P. González-Vera) [9] та ін.); активізація пізнавальної спрямованості студентів університету до вивчення іноземної мови із застосуванням цифрових технологій (Р. Альсавайєр (англ. R. Alsawaier) [6], К. Хушбу (англ. N. Khushboo) [11] та ін.).

Метою статті є теоретичне обґрунтування ролі цифрових технологій у створенні інтерактивного освітнього середовища, яке сприяє розвитку мовленнєвих компетенцій, зростанню навчальної мотивації, активізації пізнавальної спрямованості студентів університету та індивідуалізації освітнього процесу в умовах цифровізації вищої освіти.

Оскільки успішне просування по кар'єрних сходах залишається однією з найважливіших позицій, слід зазначити, що на сучасному етапі для підвищення пізнавальної спрямованості студентів університету до вивчення іноземної мови викладачі мають використовувати весь наявний арсенал методів, серед яких, звичайно, – залучення до освітнього процесу можливостей інтернету та різноманітних освітніх платформ, наприклад, Moodle. Платформа дистанційного навчання Moodle є багатофункціональним комунікативним середовищем з наявною значною кількістю освітніх ресурсів, що надає можливість організувати повноцінний освітній процес, включаючи засоби навчання, систему контролю й оцінювання освітньої діяльності студентів університету.

Варто зазначити, що зазначена платформа забезпечує індивідуальний підхід до

кожного студента, адже користувачі мають змогу працювати з ним у будь-який час та будь-де, там, де є доступ до інтернету.

Для створення курсів у розпорядженні викладача є багатий арсенал програм і можливостей, починаючи зі звичайних текстових завдань, створених у Word та озвучених у форматі MP3 для тренування навичок аудіювання, а також наявні презентації, створені у програмі Power Point, різноманітні таблиці, ілюстрації, лінки на додаткові освітні ресурси тощо.

Як зазначає З. Овчаренко, застосування складової частини цифрових технологій на заняттях з іноземної мови набуває особливого значення, оскільки дає можливість організувати нове освітнє середовище, яке, з одного боку, забезпечується раніше недоступними матеріалами й автентичними текстами, а з іншого – допомагає встановити плідну взаємодію всіх суб'єктів освітнього процесу. На її думку, цифрові технології мають чимало переваг перед традиційними методами навчання, як-от: сприяють індивідуалізації навчання, інтенсифікації самостійної роботи студентів і підвищенню їх пізнавальної спрямованості; мають комунікативну спрямованість; забезпечують візуалізацію навчальної інформації; можливість зберігання великої кількості інформації; забезпечують автоматизацію процесу перевірки завдань, виконаних студентами університету; надають легкий доступ до освітніх ресурсів; забезпечують можливість постійної зміни і поповнення матеріалів; уможливають особистісно-орієнтований підхід у навчанні, що забезпечує індивідуалізацію і диференціацію з урахуванням особливостей здобувачів вищої освіти, їх рівня знань з іноземної мови [4].

До найбільш часто використовуваних в освітньому процесі цифрових технологій належать: електронні версії підручників і посібників; науково-дослідні роботи та проекти; віртуальні середовища (віртуальний музей, віртуальний клас, віртуальна подорож, квест, онлайн-ігри, онлайн-тестування тощо); універсальні навчальні середовища й інструменти для створен-

ня освітніх матеріалів, електронні бази даних, довідково-інформаційні джерела (онлайн-перекладачі, словники), електронні бібліотеки, електронні періодичні видання, електронні колекції (колекції аудіо-, фото-, відеофайлів) тощо.

Потенціал цифрових технологій у поєднанні з мережею Інтернет використовується в цілях вивчення іноземних мов, особливо коли є необхідність здійснення навчання як у синхронних, так і в асинхронних формах. Зокрема, навіть якщо онлайн-форуми та дискусійні групи в інтернеті не передбачають присутності учасників у реальному часі, вони пов'язані з ідеєю навчання як соціального процесу. Ці механізми добре використовуються тільки завдяки синхронній взаємодії, на основі якої були створені традиційні методи навчання через присутність у класі, де кожен студент може взяти участь у дискусії і бути почутим усіма в реальному часі, ставлячи питання інструктору і звертаючись один до одного. Відносини між викладачем і студентом реальніші в синхронному онлайн-контексті, ніж у широких університетських класних кімнатах, де викладач не може «досягти» кожної людини [7, с. 55].

Використання цифрових технологій на заняттях з іноземної мови є актуальним видом діяльності з метою розвитку в здобувачів вищої освіти немовних спеціальностей означених компетенцій, як-от уміння виокремлювати позитивні та негативні аспекти з різних наукових джерел, застосовуючи при цьому різноманітні технологічні пошукові засоби, і, як наслідок, використовувати адекватні моделі та процедури дослідження й оброблення одержаної інформації тощо [5].

Слід зауважити, що використання цифрових технологій у процесі вивчення іноземної мови має велике вагоме освітнє значення адже: слугує дієвим інструментом візуалізації навчального матеріалу, відкриваючи можливості для творчої реалізації викладача; сприяє впровадженню особистісно орієнтованого підходу до навчання; допомагає розширити світогляд

здобувачів вищої освіти і підвищити їх загальний культурний рівень; виступає чинником зростання мотивації до опанування навчального предмета; активізує пошукову діяльність студентів університету та стимулює розвиток їхніх творчих здібностей [5].

Так, серед переваг використання інформаційно комунікативних технологій М. Супрун та Ю. Гордієнко виділяють такі: індивідуалізація навчання; інтенсифікація самостійної роботи здобувачів вищої освіти; розширення інформаційних потоків під час використання інтернету; зростання обсягу виконаних на занятті завдань [5].

Г. Костенко зазначає, що сучасні цифрові технології відіграють важливу роль у розвитку навичок усного мовлення, а також у вивченні лексики та граматичних структур, сприяючи щирому зацікавленню студентів і підвищенню ефективності освітнього процесу. Крім того, використання інтернет-ресурсів сприяє формуванню низки інтелектуальних умінь, корисних не лише у вивченні іноземної мови. Йдеться, зокрема, про розвиток аналітичного й синтетичного мислення, здатності до абстрагування, ідентифікації, порівняння, прогнозування змісту тощо. Новітні інформаційні технології сприяють як індивідуалізації, так і диференціації освітнього процесу відповідно до рівня підготовки здобувачів вищої освіти, водночас збагачуючи їх соціокультурну компетенцію, знижуючи психологічні бар'єри під час вивчення мови та розвиваючи важливі особистісні риси: впевненість у власних силах, уміння працювати в команді, здатність до міжкультурної взаємодії в цифровому середовищі [3, с. 170; 5].

Натепер існує широкий вибір мультимедійних курсів і програм для вивчення англійської мови. Робота з такими ресурсами допомагає студентам краще засвоювати

матеріал та самостійно перевіряти рівень своїх знань. Ці програми поділяються на кілька типів: демонстраційні, що забезпечують наочне подання нової інформації; інформаційно-навчальні, які сприяють формуванню базових знань і навичок через активну участь в освітньому процесі; тренажери, що дозволяють закріпити матеріал та адаптувати навчання під індивідуальні потреби здобувачів вищої освіти [5].

Цифрові інструменти також значно вдосконалюють процес оцінювання знань з англійської мови. Контрольні програми дозволяють оперативно та об'єктивно оцінити рівень підготовки кожного студента. Сучасні тестові системи постійно модернізуються, забезпечуючи повноцінне охоплення змісту навчального курсу. Існує низка програм, призначених для створення різноманітних видів тестів з розгалуженою структурою, одно- та багатовальтернативними запитаннями. Вони дозволяють автоматизувати виставлення оцінок, аналіз результатів та їх перегляд [4, с. 578; 5].

Отже, цифрові технології відіграють ключову роль у формуванні пізнавальної спрямованості здобувачів вищої освіти в процесі вивчення іноземної мови, оскільки їх застосування забезпечує індивідуалізацію освітнього процесу, активізує самостійну роботу студентів університету, сприяє розвитку їхніх творчих здібностей, формуванню рефлексії, мовленнєвих навичок та внутрішньої мотивації.

Подальші наукові розвідки можуть бути спрямовані на систематизацію цифрових інструментів, розроблення ефективних моделей застосування цифрових технологій у викладанні іноземних мов та організаційно-педагогічних умов для підвищення рівня пізнавальної спрямованості здобувачів вищої освіти в цифровому освітньому середовищі.

ЛІТЕРАТУРА

1. **Бровко, К.А.** (2024). Оказія використання ІКТ у формуванні пізнавальної спрямованості студентів університету під час вивчення ІМ. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. №. 92. С. 136–141. <https://doi.org/10.32782/1992-5786.2024.92.22>

2. **Бровко, К.А., Дурдас, А.П., Сопова, Д.О., & Андрощук, К.Г.** (2022). Розвиток пізнавального інтересу студентів медіазасобами у процесі навчання іноземної мови за професійним спрямуванням: науково-етичний підхід. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 5 Педагогічні науки: реалії та перспективи*. Вип. 85. С. 34–39. <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2022.85.07>.
3. **Костенко, І.Г.** (2013). Використання інтернет-ресурсів на уроках англійської мови. *Таврійський вісник освіти*. № 1 (41). С. 170–176.
4. **Овчаренко, З.П.** (2018). Інформаційні технології, як засіб інтенсифікації вивчення англійської мови. *Молодий вчений*, № 3(2). С. 578–581.
5. **Супрун, М., & Гордієнко, Ю.** (2021). Використання ІКТ у процесі навчання англійської мови при підготовці студентів гуманітарних спеціальностей. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип 39. Том 3. С. 233–239.
6. **Alsawaier, R.** (2018). The Effect of Gamification on Motivation and Engagement. *The International Journal of Information and Learning Technology*. № 35(1). P. 56–79.
7. **Asabere, N.Y., & Enguah, S.E.** (2012). Integration of expert systems in mobile learning. *International Journal of Information and Communication Technology Research*. № 2. С. 55–61.
8. **Badan, A., & Onishchenko, N.** (2021). Multimedia technologies in foreign language learning under pandemic. *CEUR Workshop Proceedings*. Vol. 2. P. 642–656.
9. **Gonz lez-Vera, P.** (2021). Building bridges between audiovisual translation and English for specific purposes. *Iberica*. (41). P. 83–102.
10. **Kamal, M., Zubanova, S., Isaeva, A., & Movchun, V.** (2021). Distance learning impact on the English language teaching during COVID-19. *Educ Inf Technol (Dordr)*. Vol. 1–13. URL: <https://doi.org/10.1007/s10639-021-10588>.
11. **Khushboo, K., & Nafis, M.** (2020). Attitude of the International Students Towards Integrating ICT in Foreign Language Learning: A Case Study. *Advances in Intelligent Systems and Computing*. Vol. 2. P. 685–695.

REFERENCES

1. **Brovko, K.A.** (2024). Okaziia vykorystannia IKT v formuvanni piznavalnoi spriamovanosti studentiv universytetu pid chas vyvchennia IM [The opportunity to use ICT in the formation of the cognitive orientation of university students during the study of FL]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*, 92, 136–141. <https://doi.org/10.32782/1992-5786.2024.92.22> [in Ukrainian].
2. **Brovko, K.A., Durdas, A.P., Sopova, D.O., & Androshchuk, K.H.** (2022). Rozvytok piznavalnogo interesu studentiv mediazasobamy u protsesi navchannia inozemnoi movy za profesiinym spriamuvanniam: naukovy-etychnyi pidkhid [Development of students' cognitive interest by media tools in the process of learning a foreign language for professional purposes: scientific and ethical approach]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M.P. Drahomanova. Serii 5 Pedahohichni nauky: realii ta perspektyvy*. Vol. 85. pp. 34–39. <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2022.85.07> [in Ukrainian].
3. **Kostenko, I.H.** (2013). Vykorystannia Internet-resursiv na urokakh anhliiskoi movy [The Use of Internet Resources in English Language Lessons]. *Tavriiskyi visnyk osvity*, 1 (41), 170–176 [in Ukrainian].
4. **Ovcharenko, Z.P.** (2018). Informatsiini tekhnolohii, yak zasib intensyfikatsii vyvchennia anhliiskoi movy [Information Technology as a Means of Intensifying English Language Learning]. *Molodyi vchenyi*, 3(2), 578–581 [in Ukrainian].
5. **Suprun, M., & Hordiienko, Yu.** (2021). Vykorystannia IKT u protsesi navchannia anhliiskoi movy pry pidhotovtsi studentiv humanitarnykh spetsialnostei [The use of ICT in the

process of teaching English in the preparation of students of humanities specialties]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*. Vol. 39 (3). pp. 233–239 [in Ukrainian].

6. **Alsawaier, R.** (2018). The Effect of Gamification on Motivation and Engagement. *The International Journal of Information and Learning Technology*, 35(1), 56–79 [in English].

7. **Asabere, N.Y., & Enguah, S.E.** (2012). Integration of expert systems in mobile learning. International. *Journal of Information and Communication Technology Research*, 2, 55–61 [in English].

8. **Badan, A., & Onishchenko, N.** (2021). Multimedia technologies in foreign language learning under pandemic. *CEUR Workshop Proceedings*. Vol. 2. pp. 642–656 [in English].

9. **González-Vera, P.** (2021). Building bridges between audiovisual translation and English for specific purposes. *Iberica*, 41, 83–102 [in English].

10. **Kamal, M., Zubanova, S., Isaeva, A., & Movchun, V.** (2021). Distance learning impact on the English language teaching during COVID-19. *Educ Inf Technol (Dordr)*. Vol. 1–13. URL: <https://doi.org/10.1007/s10639-021-10588> [in English].

11. **Khushboo, K., & Nafis, M.** (2020). Attitude of the International Students Towards Integrating ICT in Foreign Language Learning: A Case Study. *Advances in Intelligent Systems and Computing*. Vol. 2. P. 685–695 [in English].

Отримано: 27.06.2025
Рекомендовано: 01.08.2025
Опубліковано: 25.09.2025